

ענף ד' - התכנית בטיפול באמנות חזותית

חומרים בטיפול באמנות

החומרים והכלים שבאמצעותם המטופל יוצר דימויים חזותיים הם בעצם שותפיו לעבודה של המטפל באמנות. בחירת החומרים ואופן השימוש בהם דורש התאמה לכל מטופל ולכל התערבות קבוצתית. בקורס נכיר מגוון רחב של חומרים שבהם משתמשים בטיפול באמנות. נחוה את החומרים בהתנסויות שונות, על הרצף שבין רטוב ליבש, נשלט ובלתי נשלט. נלמד על הפוטנציאל של כל חומר ועל מגבלותיו במפגש הטיפולי. נלמד למצוא את החומרים וההתנסויות שמתאימים לעבודה בהתאם לצורך הרגשי של המטופלים, כל אחד בנפרד או בקבוצה. הקורס יכלול העברת ידע תאורטי בהרצאות ודיון במקביל להתנסויות שמדגישות את סוגי הקשר בין החומר למטופל. **טכניקות התערבות פרטניות וקבוצתיות ליצירת קשר בטיפול באמנות** בקורס יושם דגש על שימוש במסגרות גרפיות – אמנותיות שונות כדי לסייע ביצירת קשר מטפל- מטופל. מטופל בראשית הטיפול. הסטודנטים ילמדו דרך תיאוריה ודרך תרגול התנסויות דרכים לווסת את הכניסה לעבודת יצירה ספונטנית אמצעים אלה מאפשרים שימוש לא מאיים בחומרי אמנות עם מטופלים פרטניים ובקבוצה קטנה. בקורס ננתח את אפיוני כל טכניקה ואת אופן התאמתה לעבודה עם ילדים או מבוגרים, במסגרת פרטנית או קבוצתית. הסטודנטים ילמדו על יצירת הקשר הטיפולי, על השפה הטיפולית, ועל יצירת מסגרת יצירתית תוך שימוש באמצעים גרפיים כדי להתחיל ולהעמיק את התהליך טיפולי.

טיפול באמנות בילדים

הקורס יעסוק בהיבטים שונים של טיפול באמנות עם ילדים על שלבי הטיפול השונים. בקורס יהיה דגש על התרומה הייחודית של השימוש באמנות פלסטית בטיפול בילדים בהרכבים טיפוליים מגוונים.

הסמלה חזותית, בין – סובייקטיביות וטיפול באמנות

בקורס יבחן לעומק הערך המוסף ההכרתי והרגשי הייחודי לטיפול באמנות. הנחת הבסיס היא כי יחסי הגומלין בין תהליכי הסמלה חזותית לבין תהליכים בין-סובייקטיביים הם שעומדים בבסיס התהליך הטיפולי והאבחוני בטיפול באמנות. נסתמך על חומר תיאורטי פסיכואנליטי, נירו-פסיכולוגי, קוגניטיבי ופילוסופי, על אינטגרציה בין הדיסציפלינות ביחד עם דוגמאות קליניות. בנוסף, תתקיימנה התנסויות חווייתיות הממחישות את הנלמד.

מבט היסטורי על התפתחות הטיפול באמנות כמקצוע

הקורס נועד להעניק רקע תיאורטי בסיסי בתחום הטיפול באמנות. רקע זה כולל סקירה היסטורית של התפתחות המקצוע, היכרות עם מייסדי וחלוצי המטפלים בארצות הברית ובאנגליה. כמו כן מטרתו להקנות ידע ולפתח הבנה של מרכיבי שפת האמנות. בניסיון ולהבין את הדחף ליצירה ותהליכי יצירה. הקורס יעסוק במושגי יסוד שעומדים בבסיס התיאוריות בטיפול באמנות ויחבר תיאוריות אלו לתיאוריות בתחומי הפסיכותרפיה.

רב תרבותיות וטיפול באמנות

ישראל היא חברה רב-תרבותית, ולפיכך, הרגישות להבדלים שנובעים מהרקע התרבותי השונה של מטפלים ומטופלים הכרחית לקיום ברית טיפולית שמובילה לצמיחה ושינוי. המטרות המרכזיות של הקורס הן חידוד המודעות של הסטודנטים להשפעות התרבותיות שמהן נבנית תפיסת המציאות שלהם. כמו כן נעסוק בקורס בבחינת המשמעות של המפגש הבין תרבותי על הטיפול באמנות, והשפעותיו על הקשר הטיפולי.

עבודת גמר

הכתיבה על טיפול באמנות דורשת שילוב של התבוננות, מודעות חווייתית רגשית, ניתוח והסקת מסקנות. למרות האופי היצירתי-משחקי של הטיפול עצמו, על הכתיבה להתאים לאמות מידה אקדמיות ולסטנדרטים של דיוק רהיטות והעמקה. בקורס נעסוק במעברים מהחווייה היצירתית טיפולית להתבוננות המקצועית והכתיבה האקדמית. נעסוק הן בתיאור המקרה הטיפולי על רבדיו השונים והן בחלקי העבודה האקדמית הכתובה, בחירת הנושא, איתור החומר הרלוונטי, כתיבת הרקע התיאורטי, תיאור הטיפול והדיון.

בין חשיבה תיאורטית לעבודה מעשית בטיפול באמנות

הכשרת המטפל באמנות מחייבת הבנה והמשגה של תהליכי יצירה בחומרי אמנות בקונטקסט של הקשר הטיפולי. המעשה הטיפולי מעמיד שאלות רבות בקשר למשמעויות שונות של הדימוי האמנותי והקשרים המורכבים שנוצרים בין מטפל-מטופל-ודימוי. נעסוק בתיאוריות המתמקדות בייחודיות הספציפית של טיפול באמנות מתוך רצון ליצור שפה להמשגה ותיאור חוויה המתרחשת בעבודת שדה. נתמקד בעבודתם של שווריאן, מקניף, קניל, ולוין וקייס. מתוך התבוננות בויניטות טיפוליות וביצירות שנוצרו בהקשר טיפולי, נפגוש ונבדוק את המושגים והשפה המשמשים את החוקרים בתחום.

יונג וטיפול באמנות

הקורס משלב לימוד תיאורטי עם התנסות חווייתית. הוא מפגיש את הסטודנטים עם מושגי היסוד של התפיסה היונגיאנית, כשהדגש הוא על הרלבנטיות של גישה זו לטיפול באמנות. מבנה הקורס מבוסס על המסע המיתולוגי של הגיבור, כביטוי נרטיבי לתהליכי אינדיבידואציה. הסטודנטים יעשו היכרות עם הדימויים המאפיינים את פרקי המסע השונים ויתנו להם ביטוי אמנותי אישי. הם ילמדו איך להשתמש בעקרונות היונגיאניים כפי שמתבטאים במסע המיתולוגי כדי להפוך אותם לכלי עבודה של מטפלים באמנות.

טיפול באמנות במעגל החיים

אופן הביטוי באמצעות חומרים בתהליך היצירה הפלסטית משתנה במהלך החיים. מטרתנו להכיר את אפיוני האמנות החזותית בכל שלב התפתחותי. בקורס נעקוב אחר השתנות ההתנהגות היצירתית-אמנות בילדות בהתבגרות ובבגרות. נדבר על צרכים שונים שהיצירה מממשת בכל אחד מהשלבים. נתנסה ונחוה כלים וטכניקות בטיפול באמנות שמתאימות לכל שלב.

הערכה גראפית בטיפול באמנות

הקורס יעסוק בהיבטים שונים של הערכה גראפית בטיפול באמנות. במרכזו היכרות עם שיטות הערכה, והניסיון להבין את תבנית ההתנהגות הפנימית מתוך הסימנים הגראפיים. כן יודגשו השימוש באמצעי טיפול באמנות לאיסוף מידע מגוון ושימושי, ופיתוח מיומנויות התייחסות לממצאים הגראפיים והתכנים שלהם, כמקור להבנת אישיות היוצר אותם.

התכנית בטיפול באמנות חזותית - שעות שלא לשקלול

עקרונות המרחב הטיפולי בטיפול באמנות

הטיפול באמנות, כמו הטיפול הפסיכותרפויטי בכלל, מתקיים בתוך מרחב נפרד, אשר מרכז הקשב מוענק בו לנפש האדם ולביטוייה. מרחב זה מוגדר על ידי סוג הטיפול ומאפשר אותו. הקורס יפתח את החשיבה וההבנה לגבי העקרונות היוצרים ומייחדים אותו בטיפול באמנות - רעיונית והלכה למעשה, תוך הדגשת מרכזיותה של האמנות ושל התהליך היצירתי בשיח הטיפולי.

טיפול באמנות עם פגועי נפש ונפגעי טראומה במערכות פסיכיאטריות

מטפלים באמנות עוסקים בעבודה עם פגועי נפש במערכות פסיכיאטריות, ונדרשים להשתלבות בצוותים רב מקצועיים. כן נדרשים מטפלים באמנות במערכות בריאות הנפש לטפל לעיתים גם בנפגעי טראומה אשר פיתחו הפרעות נפשיות. בחלקו הראשון הקורס מציג דרכי חשיבה להבנה והמשגה של עבודה פרטנית וקבוצתית בטיפול באמנות עם מבוגרים פגועי נפש. בחלקו השני, הקורס יתמקד בייחודיות של טיפול באמנות בעבודה טיפולית עם נפגעי טראומה מבוגרים, מתבגרים וילדים.

הדרכה קבוצתית בטיפול באמנויות

במהלך לימודי ההכשרה בטיפול באמנות מתנסים הסטודנטים בעבודה מעשית (פרקטיקום) במסגרות שונות. ההתנסות הטיפולית בתחילת דרכם המקצועית מציבה בפניהם שאלות ואתגרים המצריכים ליווי והדרכה. שעורי ההדרכה ילוו את ההכשרה המעשית של הסטודנטים בתקופת לימודיהם.

